

NA IVICI BUDUĆNOSTI

Danas

SUBOTA / NEDELJA, 12-13. SEPTEMBAR 2020. | DANAS

NULA U DOLINI JEZE

Raznovrsni program Bitef-Prologa sadržiće pozorišne predstave, stručne i naučne tribine i razgovore, kao i susrete sa pozorišnim umetnicima i odvijće se pod sloganom *Na ivici budućnosti*. Najveću pažnju, privlače gostovanja predstave *Dolina Jeze* u režiji Štefana Kegija i koprodukciji trupe *Rimini protokol* i *Kamešpilea* iz Minhena, kao i pozorišnog eksperimenta vizuelnog umetnika iz Ženeve Simona Sena *Biti Arijela F*, u koprodukciji čuvenog *Teatra Vidi* iz Lozane i autorove kompanije.

Bitef-Prolog će se, uz strogu primenu higijensko-epidemioloških mera, merenje temperature, obavezno nošenje maski i poštovanje fizičke distance između posetilaca, realizovati u *Bitef teatru* i na *Otvorenoj sceni* na *Skveru Mire Trailović* na kojoj će biti održano svečano otvaranje festivala u subotu, 12. septembra od 19 sati. Početak Bitef-Prologa označiće performans savremenog cirkusa *Nula*, u produkciji *Cirkusfere*.

U cilju demokratizacije Bitef će na pomenutoj otvorenoj sceni organizovati tribine, susrete sa autorima i emitovanje predstava glavnog programa na velikom ekranu. Ulaz je slobodan, a u slučaju kiše program će biti održan u *Bitef klubu*. Osim toga i ove godine nastavlja se tradicija saradnje sa medijskim pokroviteljem festivala te će u premijernom terminu izvođenja predstave *Dolina jeze*, 12. septembra od 20 sati, gledaoci širom Srbije moći da pogledaju snimak predstave i na programu RTS.

U okviru pratećeg programa, održaće se međunarodna tribina o sistemskoj podršci teatru u doba pandemije pod nazivom *Na ivici nove pozorišne sezone*. Tribinu će voditi Jelena Knežević i Aleksandar Brkić, a u razgovoru će učestvovati stručnjaci iz oblasti kulturne politike i menadžmenta u kulturi iz zemlje i inostranstva: Florans Porteli – zamenica predsednika regije Il d Frans za kulturu, Ana Ilić – viša savetnica predsednice Vlade Srbije za kulturne industrije, prof. dr Milena Dragičević Šešić, Dubravka Vrgoč – intendantkinja *Hrvatskog narodnog kazališta* iz Zagreba, Jug Radivojević – direktor *Beogradskog dramskog pozorišta* i Marijana Cvetković – menadžerka Stanice *Servis za savremeni ples*.

Planirano je i još jedno izdanje *Filozofskog teatra*, programa vezanog za Bitef festival i teatar u okviru koga će Maja Pelević voditi razgovor sa teoretičarkom i aktivistkinjom iz Ljubljane Svetlanom Slapšak. Biće održana i promocija knjige Vere Konjović *Čekajući Bitef*, o jednom od tradicionalnih programa festivala *Bitef na filmu*, kao i prezentacija programa *Polifonije*. Bogat debatan i tribinski program Bitef-Prologa biće zaokružen i razgovorom Ivana Medenice sa Erikom Fišer Lihte, jednom od vodećih svetskih teatrološkinja, na temu zašto ne postoji digitalno već samo živo pozorište.

Bitef - Prolog

12 - 14. septembar

SERBIA
CREATES
THEATER

BITEF NAGRADE 2019.● **Gran pri Mira Trailović**

ALI: STRAH JEDE DUŠU: režija Sebastijan Horvat
(Slovensko narodno gledališče Drama, Ljubljana / Slovenija)

ALI: STRAH JEDE DUŠU

● **Specijalna nagrada Jovan Ćirilov**

NEMORALNE PRIČE: 1. deo – KUĆA MAJKA:
koautorka (sa Žan-Lik Božolom) i izvođačica Fia Menar (Kompanija *Non nova*, Nant / Francuska).

U žiriju 53. Bitefa bili su Kristin Amon-Sirežol (predsednica) – profesorka emeritus sa Sorbone, Olga Dimitrijević – spisateljica i performerka, Ersan Montag – reditelj iz Nemačke, Sanja Mitrović – pozorišna rediteljka, izvođačica i predavačica iz Belgije i Doroti Čanski – pozorišna kritičarka i profesorka studija pozorišta na Teksaškom univerzitetu.

● **Nagrada Politike za najbolju režiju**

ALI: STRAH JEDE DUŠU

U žiriju Politike bili su Milan Nešković – pozorišni reditelj (predsednik), Gordana Popović – urednica kulturne rubrike Politike, Ana Tasić – teatrološkinja i kritičarka Politike, Borka Trebješanin Golubović – novinarka i Marija Đorđević – urednice kulturnog dodatka Politike.

● **Nagrada publike**

(1) ALI: STRAH JEDE DUŠU; (2) RETKE PTICE: – koncept Aleksandar Frej, Arno Ferera, Mika Laforg, Sergi Pares, Frederi Vernije, Špela Vodeb (Kompanija *Vuk za čoveka*, Lil / Francuska); (3) TARTIF: režija Igor Vuk Torbica (*NP Sombor* i *SNP Novi Sad*).

**SPECIJALNA
NAGRADA BITEFU**

BITEF je prvi festival koji je dobio nagradu Evropske pozorišne unije. Godine 1999, pored Beogradskog internacionalnog teatarskog festivala, nagradu su dobili i Tomas Ostermajer, La Holandia i Societas Raffaello Snazio. Nagrada je uručena Jovanu Ćirilovu, umetničkom direktoru BITEF, u Taormini, maja 2000. godine.

BITEF-PROLOG**IVAN MEDENICA: U OVOM
DRUŠTVU PREOVLAĐUJE MRŽNJA I TO JE
SINDROM NJEGOVOG PATOLOŠKOG STANJA**

Ivan Medenica, umetnički direktor Bitefa je bio pun entuzijazma kad je grupu beogradskih novinara poveo u Ljubljano na prvu, najavnu konferenciju 54. Bitefa i to optimističko raspoloženje je širio na sve oko sebe. Zajedno sa njim grupa novinara je bila prva kulturna delegacija iz Srbije koja je prešla granicu, posle *zaključavanja* pa je Medenica samozadovoljno konstatovao da je ovaj festival uvek bio ledolamac. Ubrzo potom, zbog naglog pogoršanja pandemijske situacije, pitanje održavanja 54. Bitefa postalo je neizvesno, a u jednom trenutku i odloženo. Kad je objavljena vest da će se Bitef ipak održati u specifičnom, kondenzovanom Prolog formatu, a da je za narednu godinu planirano spojeno izdanje 54. i 55. Bitefa, svako dobronameran bi mogao da oseti ili makar pretpostavi da iza ovoga stoji jedinstven i istrajni tim festivala zbog koga je on stvarno ledolamac.

■ **S kojim osećanjem dočekujete ovo, kondenzovano, Prolog izdanje Bitefa u odnosu na sva prethodna?**

– Paradoksalno ili ne, s osećanjem smirenosti i spokoja. Od marta meseca isprobavali smo veliki broj opcija kako da se 54. Bitef desi u punom kapacitetu. Počeli smo od pokušaja da ponovimo sjajnu saradnju s *Lukom Beograd*, ostvarenu prošle godine, jer su hangari i magacini u *Luci* vrlo prostrani, imaju prirodnu ventilaciju, a tamo smo mogli i da u startu napravimo veću distancu između sedišta, jer bi gledalište bilo montažno i radilo se namenski za tu svrhu. Kad nam je, usled organizacionih problema, ovaj projekat propao, prešli smo na razmatranje mogućnosti da se predstave igraju na otvorenom, ali na to strane trupe nisu bile spremne da pristanu, a i sami smo imali svest da bi to narušilo umetnički integritet predstava. Onda smo prešli na klasično izvođenje u pozorišnim salama i u toj fazi priprema nas je dočekala odluka osnivača, Grada Beograda, da se i Bitef i druge gradske manifestacije odlože za sledeću godinu... Ovo je racionalna odluka jer se iz prethodnog vidi koliko je teška, skoro nemoguća misija da se u uslovima pandemije organizuje međunarodni pozorišni festival. Ipak, moje kolege iz Bitef tima i ja mislili smo da se u manjem obimu, uz poštovanje antipandemijskih mera, može i treba da desi Bitef. Njega smo nazvali Bitef-Prolog, jer najavljuje to spojeno izdanje, 54. i 55. Bitef, koje će se desiti sledeće godine... Dakle, izborili se za ono u šta verujemo i ostvarili ga u meri u kojoj je to bilo realno moguće. Mi bolje nismo umeli, tako da iz tog osećanja da je sve urađeno proističu pomenuti mir i spokoj.

■ **Rekli ste da je održavanje Bitef-Prologa važno ne samo zbog kontinuiteta festivala, nego i zbog društvene funkcije teatra, zbog vraćanja diskusije u javnu sferu. Smatrate li**

Ove godine biće dominantni prateći programi debatne prirode: Ivan Medenica

■ **da je pandemija koronavirusa postala izgovor političarima da se kritičko mišljenje anestezira? Kako generalno vidite poziciju javne debate u našem društvu?**

– Mi nikad nismo imali razvijenu kulturu dijaloga, debate, ali je sada situacija gora nego ikad. Sluđeni tridesetogodišnjim nacionalističkim manipulacijama, porazima u ratovima koje, navodno, niti smo pokrenuli niti vodili, opštim osiromašenjem, odlivom mozgova i drugim razornim društvenim procesima, sad smo na nivou ne naše *tradicionalne* nesloge, nepomirljivih ideoloških podela na partizane i četnike, izdajice i nacoše, *Prvu* i *Drugu* Srbiju, već u nekakvom *vučjem stanju*, spremni da za jedno *da* ili *ne* skačemo za vrat. U ovom društvu preovlađuje mržnja i to je sindrom njegovog patološkog stanja...

Za mene pozorište, a naročito ono koje je i umetnički i društveno progresivno, kakav je Bitef bio od svog osnivanja do danas, ne može da bude samo sebi svrha. Ono je, između ostalog, i bitan forum društvenog samopreispitivanja, to mu je uloga još od antičkog doba. Otkako sam umetnički direktor Bitefa, prateći programi su značajni koliko i glavni, a ove godine će, zbog specifičnih okolnosti, oni biti dominantni, a posebno oni debatne prirode, za koje imamo podršku *Fonda za otvoreno društvo*. S velikim zadovoljstvom najavljujem novo izdanje *Filozofskog teatra* u kome će, na našoj letnjoj pozornici na *Skveru Mira Trailović*, Maja Pelević voditi razgovor sa Svetlanom Slapšak iz Ljubljane, jednom od vodećih teoretičarki i aktivistkinja regiona. One će razgovarati o tome kako će izgledati javna sfera posle pandemije, da li će doći do daljeg urušavanja institucija ili njihovog preoblikovanja, da li svedočimo, pored globalnom povratku ksenofobije i povratku totalitarizma, da li će neoliberalni kapitalizam ojačati posle pandemije, ili postoje nade da će on, a koji i inače *nije stvoren za ljude*, kako kaže Slapšak, biti prevaziđen. Uz podršku *Delegacije EU* u Srbiji i *Francuskog instituta* organizujemo i međunarodnu tribinu o kulturnoj politici i menadžmentu pozorišta u pandemijskim i postpandemijskim uslovima, s temama u rasponu od toga kako uopšte izvoditi predstave do toga kako da pozorište i izvođačke umetnosti finansijski prežive ovu krizu.

■ **Na samom početku pandemije imenovali ste problem „medicinske cenzure“ i konstatovali da nju teatar može samo privremeno ali ne i trajno da prihvati. Šta je to u pozorištu, u odnosu na ostale umetnosti posebno, pa se ono opire antipandemijskim merama?**

– Odgovor je jasan, nedvosmislen. Teatar nastaje i postoji u energetske, duhovnoj i emocionalnoj razmeni između izvođača i gledalaca, a koja se ostvaruje u realnom, fizičkom prostoru i jednom ograničenom vremenskom okviru. Ono što pripremaju umetnici u pozorištu nije *estetski predmet*, taj njihov inscenacijski plan je samo osnova da se, u interakciji s publikom, desi *estetsko iskustvo*, koje je svrha pozorišta, a posle koga ne ostaju nikakvi materijalni tragovi. O ovome ću ja voditi razgovor, a pod znakovitim naslovom *Digitalni razgovor o analognoj umetnosti*, s jednom od vodećih svetskih teatrološkinja, Erikom Fišer Lihte iz Berlina... Imajući ovo u vidu, jasno je da je

Sluđeni tridesetogodišnjim nacionalističkim manipulacijama, porazima u ratovima koje, navodno, niti smo pokrenuli niti vodili, opštim osiromašenjem, odlivom mozgova i drugim razornim društvenim procesima, sad smo na nivou ne naše „tradicionalne“ nesloge, nepomirljivih ideoloških podela na partizane i četnike, izdajice i nacoše, *Prvu* i *Drugu* Srbiju, već u nekakvom „vučjem stanju“, spremni da za jedno „da“ ili „ne“ skačemo za vrat

OSNIVAČI

Mira Trailović i **Jovan Ćirilov** osnovali su 1967. najstariji i najznačajniji međunarodni pozorišni festival u ovom delu Evrope – Beogradski internacionalni teatarski festival (BITEF) koji svetskoj pozorišnoj sceni i danas predstavlja najveće ansamble i reditelje, imena avangarde i novog svetskog pozorišta.

GOST BITEFA

ŠTEFAN KEGI: VEŠTAČKI ŽIVOT NAPRAVIO JE OD MENE POSMATRAČA STVARNOG ŽIVOTA

Jedini izvođač predstave-predavanja *Dolina jeze*, proslavljenog reditelja Štefana Kegija, a u koprodukciji njegove kompanije *Rimini protokol* i uglednog minhenskog teatra *Kameršpile*, je humanoidni robot, neverovatno verna kopija stvarne osobe, pisca Tomasa Melea. Jedna od tema ovog Meleovog predavanja koji robotu *pozajmljuje* glas je autobiografska – pišev bipolarni poremećaj ličnosti za koji je tipičan strah od gubitka kontrole a to je upravo ono što Mele radi kad dozvoljava da robot govori umesto njega. Ovaj, kako je najavljeno, duhovit i pametan komad spaja opšta pitanja *posthumanizma* (shvaćenog kao kritika antropocentrizma) s onim pitanjima koja se odnose na suštinu pozorišta. U razgovoru za *Danas* reditelj Štefan Kegi govori o tome šta ga je privuklo humanoidnoj robotici, o reakcijama publike na njenu primenu u pozorištu, o mašinama i ljudskosti.

Foto: © T Fotografie Schauspielhaus Zürich

Biće još radikalnijih protagonista na sceni ali glumci sigurno neće ostati bez posla: Štefan Kegi

– Ova predstava u stvari postavlja pitanje da li je esencija ljudskosti u grešci, u neefikasnosti. Ako to shvatimo, promeniće nam se i perspektiva o našoj ljudskosti. Ljudskost možemo definisati na različite načine, ali jedna od definicija bi trebalo da obuhvati našu manjkavost, sposobnost da ostanemo pri nevolji, kako piše Dona Haravej, da dopustimo sebi da ne budemo sve efikasniji, jer je to ono za šta su mašine zadužene.

■ **U Aziji se prave humanoidni roboti dok se u evropskim zemljama upravo to izbegava. Imate li neku opservaciju zašto?**

– Sociolozi sa kojima sam razgovarao tvrde da se to dešava jer, na primer, u nemačkoj industriji automobila, dizajneri su smatrali da ako naprave čovekolike robote, ljudi će želiti da ih unište jer će biti ljubomorni na njih i mrzeti ih jer im oduzimaju poslove, i mislim da je to razlog zbog kog kaskamo. Kako se korišćenje robota širi iz industrijskog u uslužni sektor: recepcija, informacije, hotline, čini mi se da odjednom imitiramo azijsku strategiju da nam roboti liče na heroje iz stripova. Deci su robo-

način nam naučna fantastika daje viziju kuda bi taj put mogao da vodi u budućnosti.

■ **Da li su reakcije publike na „Dolinu jeze“ za vas bile (ne)očekivane i zašto?**

– Iako je publika unapred znala da se radi o komadu koji predstavlja robota na sceni, i mi smo to otvoreno komunicirali, iznenadio me je broj ljudi koji su mi nakon predstave govorili: „Tokom cele predstave nisam verovao da se radi o robotu, već o glumcu koji glumi da je robot koji glumi da je čovek, i rekao bih da je veoma dobar glumac. Tek posle, kada smo pozvani da pridemo bliže objektu, shvatio sam o čemu se radi“.

■ **Može li izvođača / glumca u pozorištu da zameni robot?**

– Mislim da je polje pozorišta ogromno i da će svakako biti takvih predstava, ali će uvek biti i predstava klasičnog dramskog pozorišta ili tradicionalnog baleta. Ni jedno novo otkriće u pozorištu nije ukinulo ono što je postojalo pre, već je uvelo nove

Deci su roboti slatki ako imaju oči kao Dizniji junaci. Sličan se efekat očekuje i od robota koji bi trebalo da nas dočekuju na železničkim stanicama

aspekte i mogućnosti. Naš android je samo nastavak tradicije koja je počela sa otkrićem lutarskog pozorišta. Sigurno će biti još neobičnijih i radikalnijih protagonista na sceni koje ja ne mogu ni da predvidim, ali glumci sigurno neće ostati bez posla.

■ **Šta je za vas bio najzazovnijim momenat u procesu stvaranja ove predstave i zašto?**

– Proces saradnje sa inženjerima koji su radili na ovom robotu je bio vrlo zanimljiv ali i komplikovan. Navikli smo da radimo sa scenografima, scenskim šminkerima, kostimografima, dekoraterima, ali ne i sa inženjerima robotike. Za mene je najkompleksniji deo tog procesa bio to što sam imao potpunu slobodu da naredim protagonisti tačno koliko sekundi treba da traje jedan pokret ruke. Za Boba Vilsona bi to verovatno bilo idealno jer on ima veoma jasnu viziju o tome kako bi ruke trebalo da se kreću. Ja obično počnem od sadržaja komada, a protagonisti prepustim slobodu da odluče kako da pomeraju ruke. Odjednom sam morao da budem veoma precizan koreograf nečega o čemu do tada nisam razmišljao, kao portretista koji mora pažljivo da posmatra objekat koji kopira. Veštački život je od mene napravio posmatrača stvarnog života.

■ **Kako ga vi doživljavate ovogodišnji slogan Bitefa „Na ivici budućnosti“, koje su vaše asocijacije?**

– Da li je ivica u ovom slučaju tačka na kojoj skrećemo na putu ka budućnosti, u smislu da ono što je bilo pre nije kao ono što će biti posle? To bi bila moja analiza... (smeh) Ali ja nisam osmislio slogan festivala, tako da ne znam tačno... Moja prva asocijacija je da smo na svojoj putanji ka budućnosti napravili skretanje, a nadam se da smo iz toga nešto i naučili.

■ **Zašto vam je bilo važno da se bavite pitanjima odnosa čoveka i mašine, kopije i originala?**

– Bio sam zadivljen humanoidnom robotikom koju sam viđao na izložbama vizuelnih umetnosti, ali mi je delovalo kao da je njen potencijal nedovoljno iskorišćen u toj formi. U galeriji prilazimo eksponatu, u ovom slučaju robotu, a zatim nastavlamo dalje, dok u pozorištu očekujemo da se na sceni pojavi čovek i da tom čoveku prepustimo kontrolu, vreme i pažnju. Kad se na njegovom me-

Foto: Gabriela Neeth

stu nađe robot, stvara se neka čudna dinamika moći između nas i izvođača za kog nismo sigurni da li je čovek ili nešto drugo. Ono što je zanimljivo u tom odnosu, i što otkriva rad Tomasa Melea, jeste da čovek nije u stanju da spreči svoje mehanizme saosećanja kad prepozna ljudsku mimiku ili pokrete tela, oni se odvijaju po nekom automatizmu koji nas onda vraća na pitanje ljudskosti na kom toliko insistiram.

■ **Ako su budućnost roboti, stvoreni u ovakvom već dehumanizovanom svetu, imamo li razloga za još veću zabrinutost ili će nam mašine pokazati put ka ljudskosti?**

telesno distanciranje koje zahtevaju antipandemijske mere, udarac na suštinu ove, kao i drugih izvođačkih umetnosti: ono je ta njegova medicinska cenzura. Zato *novu normalnost* u pozorištu ne možemo da prihvatimo, već da tu telesnu distancu istripimo kao nužno zlo. Preživemo jednu sezonu u kojoj će većina reditelja pokušavati da iznađe kreativno i vickasto opravdanje za izostanak telesnog kontakta među glumcima, baš kao što je Molijer u svojim komedijama-baletima tražio uverljivo dramsko opravdanje za to što je radnja prekidana vokalnim i plesnim deonicama.

■ **Pripremajući se za ovogodišnji Bitef iščitavali ste izraelskog istoričara Juvala Noa Hararija, a na temelju njegovih dela je nastala i anticipatorska predstava „2020“ Ivica Buljana. Do kakvih ste uvida došli čitajući Hararija?**

– U kontekstu onog što ćemo videti da je tema objedinjenog 54. i 55. izdanja Bitefa, meni je najzanimljivija njegova teza da je *homo sapiens* jedina životinjska vrsta koja je samostalno, bez pomoći meteora, tektonskih promena, itd, uspela na naruši globalnu ekološku ravnotežu. Takođe mu je provokativna i teza o suštinski genocidnoj prirodi *homo sapiensa* koji je, pre svega, uništio sve druge ljudske vrste na Zemlji, jer mi nismo bili jedina.

■ **Temelj ovogodišnjeg Bitefa je nastao kada ste odgledali predstavu Štefana Kegija „Dolina jeze“ u kojoj je jedini protagonista humanoidni robot, verna kopija stvarne osobe Tomasa Melea. Može li pozorište bez glumca?**

– Ova predstava je, zaista, noseća za umetničku liniju ovogodišnjeg koncepta Bitefa. Ta se linija svodi na preispitivanje živog izvođačkog prisustva na sceni, mogućnost interakcije gledalaca s nekim oblicima *digitalnog tela*, kao što su roboti, kiborzi, avatari. Tu je estetska dilema ne to da li mi, gledaoci, možemo da razvijemo empatiju prema humanoidnom robotu – pošto, videćete, možemo – nego kako pomenuta energetska, emocionalna i duhovna razmena funkcioniše s druge strane; da li i kako robot-izvođač može da reaguje na naše reakcije... Ovo su, ipak, sve veoma radikalne, *bitefovске* scenske prakse, te glumci ne treba da se štrecaju: suština pozorišta je u njihovoj razmeni s gledaocima. Inovacije mogu samo da prošire naše poimanje pozorišta, ali ne da izmene tu njegovu suštinu.

■ **Koja je tematska linija Bitefa i koja politička pitanja ona pokreće?**

– Tematski luk Bitef-Prologa, a to znači i objedinjenog 54. i 55. Bitefa sledeće godine, kreće se u rasponu od fatalno narušene ekološke ravnoteže do filozofskog koncepta posthumanizma kao vizije sveta u kojoj čovek više neće biti u središtu. Ne treba zaboraviti da je i razlog zbog koga je Bitef odložen, pandemija virusa korona, rezultat narušenog globalnog ekosistema. Ova pitanja su globalno relevantna, ali i u lokalnoj sredini. S aferama u kojima su samoorganizovani građani pružili uspešan otpor, kao što su seća šuma u Košutnjaku ili izgradnja mini hidrocentrale na Staroj planini i u drugim krajevima zemlje, ekološka problematika je itekako bitna i u Srbiji.

■ **Sledeće godine biće duplirano izdanje Bitefa, 54. i 55. u jednom. Najavili ste da će slogan ostati isti – „Na ivici budućnosti“. Ipak, imate li ideju za neki rezervni?**

– Nemam. Ne samo zato što pomeranje 54. Bitefa i njegovo spajanje s 55. podrazumeva, sasvim logično, da se ovogodišnji koncept *prelize* u onaj od sledeće godine, te da prave tematsku i umetničku celinu, već zato što mislim da, nažalost, pitanja koje pokreće program planiran za ovu godinu, pa tako i Bitef-Prolog, neće biti prevaziđena. Verujem da će i ekološka kriza i vizija sveta u kome čovek neće više biti u centru, što je po nekima jedina nada za spas naše civilizacije, a po drugim nagoveštaj njenog kraja, biti podjednako bitna, ako ne i aktuelnija 2021. godine.

Ovogodišnji Bitef je upravo na liniji želje da se empatijom pobedi crnilo budućnosti: Miloš Latinović

Foto: Jakov Šimović

NA IVICI BUDUĆNOSTI

MILOŠ LATINOVIĆ: IZAZOV JE ORGANIZOVATI MEĐUNARODNI FESTIVAL U „GODINI KUGE“

Posle najave, pa odlaganja 54. Bitefa pronađeno je kompromisno rešenje da se festival održi u formatu Bitef – Prologa, a za sledeću godinu planirano je njegovo duplo izdanje. Miloš Latinović, direktor Bitefa kaže za *Danas* da je zadovoljan ovim rešenjem, da je to bila jedina mogućnost, ali da ona nije po principu *daj šta daš*, nego osmišljeni izbor – presek onoga što se tokom festivala, kad je on u uobičajenom terminu, dešava. „Ovo je sjajni materijal za preporuku i iščekivanje onoga što nas naredne godine čeka“, konstatuje Latinović.

■ S kojim osećanjima dočekujete ovogodišnje, Prolog izdanje Bitefa u odnosu na prethodna?

– Osećanje moreplovca, koji se divi beskrajnoj pučini i omamljujućim zalascima sunca, a potajno strepi od čudi mora. Da, moglo je biti tako divno, nestvarno i čudovišno, a trenutak nas je delio od gorke istine da nas ne bude. Takav nam je trenutno i život. Nevidljiva čestica određuje putanju tako veličanstvene stvari, stvaranja i trajanja, za koju se borite, koju negujete, volite, strepите, ali ste u suštini nemoćni. Mali i nesrećni. Neka se pitam vrediti li, a onda shvatim da samo to imamo – život i umetnost i da možda ne sada, ali sigurno jednom, neka da će to kao grumen vrednosti biti prepoznato.

■ Kako je pandemija koronavirusa uticala na Bitef u organizacionom finansijskom smislu, šta su bili najveći izazovi?

– Izazov je organizovati međunarodni festival u *godini kuge*, jer svaka država, pa samim tim i pojedinac, na različite načine pristupa borbi protiv pošasti. Ono što može ovde, nije dozvoljeno u nekoj zemlji iz koje dolazi trupa. Negde treba test, negde onaj drugi, negde važi karantin, a negde apsolutna zabrana ulaska u zemlju i sve to biva promenjeno na dnevnom nivou. Ovde stavke moraju biti jasne i utvrđene mnogo ranije, suviše je skupo da bi igrali *va bank*, mi smo državna firma i odgovaramo za svaki dinar. S druge strane osećaj tuge muči organizatora koji je prinuđen da za – spektakl, jedinstven i neponovljiv događaj – koristi trećinu pozorišne sale. Nisam bio srećan da Bitef festival organizujemo samo za *VIP publiku*. Kod mene je taj osećaj prevagnuo i drago mi je što će odlične predstave sačekati dogođine našu publiku. Finansijski smo to vrlo korektno rešili s osnivačem Gradom Beogradom i taj dogovor je nešto što ukazuje na obostrano poštovanje. Srećni smo i ponosni zbog toga, ali i motivisani da naredne godine, verujući da će sve biti kako treba, priredimo značajno umetničko zadovoljstvo.

■ Kakve asocijacije kod vas pobuđuje slogan „Na ivici budućnosti“ i kako biste voleli da gla-

si moto narednog, duplog izdanje Bitefa 2021. godine?

– Čini mi se da nikad ništa tačnije nismo smislili. Iz ove perspektive neizvesnosti i iščekivanja, slogan *Počnimo ljubav iz početka* deluje kao poziv na poslednji ples, na poslednji tango na zemlji ljudi. Očito naš svet, svet ljudi, nije baš najbolji, možda je svet bilja ili divljih konja bolji, nespontaniji, lepši. No, nama se zalomilo, pa moramo nešto i učiniti skokom u mrak budućnosti. Šta nas tamo ček ne znam, ali tamo je i taj novi slogan za duplo izdanje Bitefa. Možda ta jedinica pokrene neke nove procese, jer u numerologiji ovaj broj označava *energiju i čvrstu volju usmerenu ka konkretnom cilju*. Voleo bih da upotrebimo nešto iz čuvenog monologa humanoidnog replikanta Roja iz filma *Istrebljivač / Blade Runner*, jer on shvata apsurd i veruje u sećanje...

■ Koju predstavu očekujete s najviše uzbuđenja, a koji deo pratećeg programa i zašto?

– Predstave ne treba posebno preporučivati, pa ću svakako pozvati ljude na promociju knjige *Čekajući BITEF* Vere Konjović, jer to je izuzetna knjiga, koja je od skromne inicijalne ideje sećanja na važni *Bitef na filmu*, postala u Mihizovom stilu, autobiografija o ljudima koji su Bitef učinili velikim i značajnim.

Očito naš svet, svet ljudi, nije baš najbolji, možda je svet bilja ili divljih konja bolji, nespontaniji, lepši. No, nama se zalomilo, pa moramo nešto i učiniti skokom u mrak budućnosti. Šta nas tamo ček ne znam, ali tamo je i taj novi slogan za duplo izdanje Bitefa

■ A šta biste poručili publici ovogodišnjeg izdanja Bitefa?

– *Kuga je svima otela mogućnost ljubavi, pa i moć prijateljstva*, rekao je Alber Kami. Opasno je zaboraviti da ljubav i dobrota čine lepšom sadašnjicu ali i buduće dane. Ovogodišnji Bitef je upravo na liniji želje da se empatijom pobedi crnilo budućnosti. Možda je to još jedna umetnikova iluzija, ali, da zaključim sa Kamijem – *u svetu bez iluzija čovek je stranac...*

GLAVNI PROGRAM

DOLINA JEZE

Koncept, tekst i režija Štefan Keg: tekst, telo, glas Tomas Mele; produkcija *Minhener Kameršpile i Rimini protokol*, Minhen / Berlin / Nemačka; 60 minuta

Bitef teatar – 12. septembra u 20 i 13. septembra u 14, 17 i 20 sati

BITI ARIJELA F

Foto: Matilda Olmi

Koncept i režija Simon Sen; produkcija *Kompanija Simon Sen*, Ženeva / Švajcarska; 60 minuta

Bitef teatar – 14. septembra u 14, 17 i 20 sati

PRATEĆI PROGRAM

PERFORMANS „0“

ČEKAJUĆI BITEF: promocija knjige Vere Konjović u izdanju *Bitef teatar* – *Otvorena scena na Skveru Mire Trailović*, 12. septembra u 18 sati;

PERFORMANS „0“: *Cirkusfera/Cirkobalkana8* – *Otvorena scena na Skveru Mire Trailović*, 12. septembra u 19 sati;

SUSRETI S AUTORIMA – *Otvorena scena na Skveru Mire Trailović*, 12. i 14. septembra u 21 sat;

BITEF POLIFONIJA: koncept Ljubica Beljanski-Ristić, producent Mirjana Žarković – *Otvorena scena na Skveru Mire Trailović*, 13. septembra u 15 sati;

FILOZOFSKI TEATAR: Sa Svetlanom Slapšak razgovara Maja Pelević – *Otvorena scena na Skveru Mire Trailović*, 13. septembra u 18.30 sati;

NA IVICI NOVE POZORIŠNE SEZONE: panel diskusija moderatori Aleksandar Brkić i Jelena Knežević, u saradnji sa *Francuskim institutom* u Srbiji i *Delegacijom EU* u Republici Srbiji – *Otvorena scena na Skveru Mire Trailović*, 14. septembra u 15 sati;

DIGITALNI RAZGOVOR O ANALOGNOJ UMETNOSTI: naučni intervju / Erika Fišer Lihte i Ivan Medenica – *Otvorena scena na Skveru Mire Trailović*, 14. septembra u 18.30 sati.